

Havo Nederlandse taal

Schrijfvaardigheid

Algemene instructie bij onderwerp 1 en 2

Als onderdeel van het college-examen maak je een schrijfopdracht. De toets duurt 150 minuten.

Je kiest onderwerp 1 of 2. Het is de bedoeling dat je aan de hand van de aangeboden teksten een artikel schrijft. Je kiest daartoe slechts één opdracht en maakt in geen geval meerdere opdrachten. **Geef bovenaan de tekst duidelijk aan voor welke opdracht je gekozen hebt door de letter A, B, C of D te noteren.**

Gebruik de volgende richtlijnen:

- Ga uit van de tekstsoort en het publiek, zoals in de opdracht is aangegeven.
- Zorg voor een duidelijke alinea-indeling.
- Bedenk een pakkende titel.
- Bedenk minstens drie tussenkopjes van maximaal zes woorden.
- Het is niet de bedoeling dat je de inleiding bij onderwerp 1 of 2 overneemt in jouw eigen schrijfproduct.
- Let op zinsbouw, stijl en spelling.
- Gebruik **minimaal 600** woorden en **niet meer dan 750** woorden. Vermeld het aantal woorden onder jouw tekst.

Veel succes.

Onderwerp 1

Inleiding

Zorgende mannen

In onze maatschappij beginnen de rolpatronen van man en vrouw geleidelijk te verschuiven. Veel vrouwen hebben niet alleen een betaalde baan, maar willen ook carrière maken en kunnen dus minder tijd besteden aan hun traditionele zorgtaken. Voor mannen wordt het minder vanzelfsprekend dat zij een volledige baan hebben en zich nauwelijks hoeven te bemoeien met de opgroeiende kinderen of zorgbehoevende ouders. Is onze maatschappij al berekend op de zorgende man?

Opdracht A

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een betoog waarin je jouw mening geeft over de zorgende man in onze maatschappij. Je neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee je de aandacht van de lezers trekt en waarin je jouw standpunt aan de orde stelt door middel van een stelling.
2. Twee argumenten die pleiten voor jouw standpunt. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
3. Een tegenargument. Weerleg dit tegenargument. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een slot met een conclusie die aansluit bij jouw stelling.

Opdracht B

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een beschouwing over de zorgende man in onze maatschappij. Je neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee je de aandacht van de lezers trekt en waarin je het verschijnsel beschrijft. Besluit de inleiding met de hoofdvraag.
2. Een visie van voorstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
3. Een visie van tegenstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een samenvattend slot waarin je jouw eigen visie opneemt.

De teksten die je kunt gebruiken, zijn:

Havermans, Onno (2015, 23 april). Man gaat niet méér zorgen door minder uren werk. Geraadpleegd op <http://www.trouw.nl/tr/nl/4504/Economie/article/detail/3975400/2015/04/23/Man-gaat-niet-meer-zorgen-door-minder-uren-werk.dhtml>.

Treur, Leontine (2016, 26 januari). Mantelzorger is in de toekomst vaker een man. Geraadpleegd op <http://www.socialevraagstukken.nl/dossiers/zorgende-mannen/>.

Vergeet niet de richtlijnen uit de algemene instructie in acht te nemen!

Tekst 1

Man gaat niet méér zorgen door minder uren werk

Vrouwen blijven gemiddeld ruim twee keer zoveel in het huishouden doen als mannen. Een langere of kortere werkweek heeft nauwelijks invloed op de verdeling van zorgtaken, zo constateert het Verwey-Jonker Instituut. De minister doet daarom geen nader onderzoek naar aanpassing van de arbeidsduur, zo liet hij aan de vaste Kamercommissie van sociale zaken en werkgelegenheid weten.

De minister had het instituut gevraagd na te gaan of aanpassing van de werkweek effect heeft op de verdeling van zorg. Dat valt tegen. "Je kunt arbeidstijd wel van bovenaf opleggen, maar je kunt niet zeggen dat mensen dan thuis de taken eerlijker moeten verdelen", aldus Marian van der Klein, onderzoeker bij Verwey-Jonker. "Dat is toch een mentaliteitskwestie."

Zorgen voor je kind is ook leuk

Maatwerk helpt wel, zoals de mogelijkheid om thuis te werken of het goede voorbeeld van andere mannen die tonen dat zorgen voor je kind ook leuk is. De arbeidsmarkt verandert sneller dan de zorgverdeling, concludeert Van der Klein, die met haar collega Marjan de Gruijter een reeks onderzoeken over een periode van veertig jaar analyseerde. Vrouwen zijn in de loop der jaren weliswaar meer gaan werken – inmiddels is 53 procent economisch zelfstandig, tegen 74 procent van de mannen – en mannen zijn meer in huis gaan doen. Maar nog altijd doen vrouwen met twintig uur per week gemiddeld meer dan twee keer zoveel aan het huishouden en de zorg voor kinderen als mannen (negen uur per week).

Het traditionele kostwinnermodel (man werkt, vrouw zorgt voor het gezin) heeft plaatsgemaakt voor het huishouden met anderhalf inkomen. De vrouw werkt dan wel meer, ze doet dat vooral in deeltijd. Waar de man zijn keuze voor de werkweek bepaalt aan de hand van het loon, staat voor de vrouw bijna altijd de combinatie werk-zorg voorop.

Andere prioriteiten

"Ze kiezen er zelf voor", zegt Van der Klein. "Tenminste, ze denken dat het een individuele keuze is. Ze willen een relatie met de kinderen opbouwen, zelf voor ze zorgen. Als je naar de statistieken kijkt, is daar weinig individueels aan. Uit elk onderzoek blijkt dat tijd voor zorgtaken voor vrouwen belangrijker is dan voor mannen."

Vanuit de Tweede Kamer was aangedrongen op nader onderzoek naar de arbeidsduur. Partijen verschillen in hun benadering: de een meent dat verlenging van de werkweek van vrouwen tot een evenwichtiger verdeling van zorgtaken leidt. Volgens de ander is verkorting juist bevorderlijk voor meer zorg door mannen. Verkorting lijkt het meest kansrijk, stelt Van der Klein. "Al moet je dan wel weten waarom het bij vrouwen anders werkt. Waarom besteedt een man in een extra vrij uurtje een kwartier aan zorg en een vrouw een half uur?"

Bron: Havermans, Onno (2015, 23 april). Man gaat niet méér zorgen door minder uren werk.
Geraadpleegd op <http://www.trouw.nl/tr/nl/4504/Economie/article/detail/3975400/2015/04/23/Man-gaat-niet-meer-zorgen-door-minder-uren-werk.dhtml>.

Tekst 2

Mantelzorg is in de toekomst vaker een man

Vrouwen tussen de 45 en 65 jaar zijn lager opgeleid en hebben een (veel) lagere arbeidsparticipatie dan mannen van dezelfde leeftijd. Van deze vrouwen heeft slechts 58 procent een betaalde baan van meer dan twaalf uur per week, tegenover 78 procent van de mannen. Toen zij jonger waren, namen deze vrouwen als vanzelfsprekend de zorg voor kleine kinderen voor hun rekening; nu de kinderen groter zijn, komt de zorg voor hun ouders met dezelfde vanzelfsprekendheid bij hen terecht. Werkende vrouwen tussen de 45 en 65 jaar werken gemiddeld 26 uur per week, tegenover 39 uur voor mannen. Het verbaast dan ook niet dat ouderen twee keer zo vaak door dochters als door zonen worden geholpen. Het geven van intensieve mantelzorg (acht uur per week of meer) is nu eenmaal lastig te combineren met een fulltime baan – en lastig te weigeren bij een (kleine) parttime baan.

Geleidelijke verschuiving rolpatronen

Maar dat zal veranderen. Voor de generatie van 25 tot 45 jaar geldt dat vrouwen juist hóger zijn opgeleid dan mannen. Hoewel hun arbeidsdeelname nog altijd achterblijft bij die van mannen, wordt het verschil flink kleiner: 74 procent van deze vrouwen heeft een betaalde baan van ten minste twaalf uur per week tegen 86 procent van de mannen. De mannen van deze generatie zijn een grotere rol gaan spelen in de zorg voor kinderen; het door sommigen verfoeide woord 'pappadag' deed eind jaren negentig zijn intrede en is steeds meer gemeengoed geworden.

Een scenario waarin partners binnen een huishouden de betaalde arbeidstijd gelijk verdelen (allebei dertig uur) en allebei tijd hebben voor zorgtaken, klinkt aantrekkelijk, maar de huidige trends wijzen erop dat vrouwen meer uren zijn gaan werken terwijl mannen nauwelijks minder werken. Hoewel een 50/50-verdeling van zorgtaken nog ver weg is, is de zorg voor kinderen allang niet meer het exclusieve domein van de vrouw. Daarom is te verwachten dat mannen van deze generatie ook een groter deel van de zorg voor ouders op zich zullen nemen dan voorgaande generaties.

Tekort aan potentiële mantelzorgers op komst

Naast een geleidelijke verschuiving van rolpatronen speelt ook demografie een rol. Ouderen leven langer en hebben – vergeleken met voorgaande generaties – steeds minder kinderen. Hierdoor wordt de verhouding tussen het aantal potentiële ontvangers van mantelzorg en de belangrijkste verleners van mantelzorg steeds schever. Met andere woorden: met het kleiner worden van de gezinnen zullen er in de toekomst steeds minder 75-plussers zijn die een dochter hebben. Een zoon kan dan mantelzorgtaken minder gemakkelijk afwentelen op zijn zus, simpelweg omdat hij minder vaak een zus heeft.

Toekomstige ouderen zijn koopkrachtiger

De vraag naar mantelzorg zal minder sterk stijgen dan het aantal ouderen. De sterkste rem op de vraag naar mantelzorg in het komende decennium is de veel betere sociaaleconomische positie van toekomstige ouderen. Ouderen zijn gemiddeld steeds koopkrachtiger, omdat zij steeds vaker een aanvullend pensioen hebben opgebouwd. Ook hebben ouderen gemiddeld een hoger vermogen dan

jongere generaties, zelfs als we alleen maar kijken naar spaartegoeden en de overwaarde op de woning niet meerekenen. Voor steeds meer ouderen is het inhuren van 'betaalde mantelzorgers' dus wel degelijk haalbaar. Ouderen zullen steeds vaker gebruikmaken van betaalde diensten aan huis: van huishoudelijke hulp, reparatiediensten en maaltijdservice tot 'mantelzorgstudent' of 'mantelzorg-au pair'. Sommige ouderen zullen verhuizen naar woonvormen, waarbij zij een servicepakket kunnen afnemen, zoals een aanleunwoning, serviceflat of woon-zorgcomplex.

Op zoek naar nieuwe alternatieven

Niet alleen worden gezinnen kleiner, ook blijven steeds meer mensen kinderloos. Alleenstaande kinderloze ouderen met weinig financiële armslag kunnen nauwelijks een beroep doen op mantelzorg of betaalde diensten. Mogelijk zullen andere leden uit het sociale netwerk, zoals burens, vrienden en kennissen, mee gaan helpen – als zij tenminste niet hun handen vol hebben aan de zorg voor de eigen ouders of partner. Of vrijwilligersorganisaties meer mensen kunnen mobiliseren, valt te betwijfelen; recente cijfers geven aan dat het aantal vrijwilligers de afgelopen jaren niet is gestegen.

De vraag is dan ook hoe gemeentes of nieuwe particuliere initiatieven, zoals maatschappelijke ondernemingen, deze groep het beste kunnen ondersteunen. In Duitsland, dat al eerder en sterker vergrijsde dan Nederland, bestaan er ouderencoöperaties ('Seniorengenossenschaften'), waarin vitale ouderen andere ouderen helpen. Zij bouwen hiermee een 'spaargoed' op dat zij kunnen laten uitbetalen in diensten wanneer zij zelf hulp nodig hebben. Ook in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Japan bestaan dergelijke 'Time Banking'-systemen waarmee particulieren voor elkaar diensten verrichten. Of deze diensten ook in Nederland zullen aanslaan, is nog de vraag. Maar zeker is dat de stijgende vraag naar mantelzorg voor (schoon)ouders in de toekomst niet meer hoofdzakelijk door vrouwen wordt ingevuld. Er zijn er gewoon niet genoeg.

Bron: Treur, Leontine (2016, 26 januari). Mantelzorger is in de toekomst vaker een man. Geraadpleegd op <http://www.socialevraagstukken.nl/dossiers/zorgende-mannen/>.

Onderwerp 2

Inleiding

Flexwerken in het onderwijs

Om flexwerkers sneller aan een vaste baan te helpen, is de Wet werk en zekerheid (Wwz) ingevoerd. Sindsdien lopen basisscholen tegen grote problemen aan om vervanging te regelen voor zieke leerkrachten. Volgens de wet moeten scholen invallers na enkele invalbeurten een vast contract aanbieden óf hen na zes maanden ontslaan. Voor de eerste optie zeggen scholen structureel te weinig werk en geld te hebben. De veel gekozen tweede optie leidt ertoe dat scholen inmiddels met de handen in het haar zitten als de meester of juf zich ziek meldt: de nog in te schakelen invallers zijn 'op'. Scholen zien zich steeds vaker genoodzaakt om bij ziekte hele klassen naar huis te sturen. Er wordt verschillend gedacht over flexwerken in het onderwijs.

Opdracht C

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een betoog waarin je jouw mening geeft over flexwerken in het onderwijs. Je neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee je de aandacht van de lezers trekt en waarin je jouw standpunt aan de orde stelt door middel van een stelling.
2. Twee argumenten die pleiten voor jouw standpunt. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
3. Een tegenargument. Weerleg dit tegenargument. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
4. Een slot met een conclusie die aansluit bij jouw stelling.

Opdracht D

Schrijf voor de lezers van een regionale krant een beschouwing over flexwerken in het onderwijs. Je neemt in ieder geval de volgende informatie-elementen op:

1. Een inleiding waarmee je de aandacht van de lezers trekt en waarin je het verschijnsel beschrijft. Besluit de inleiding met de hoofdvraag.
2. Een visie van voorstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.
3. Een visie van tegenstanders onderbouwd met twee argumenten. Gebruik een relevant citaat uit onderstaande bronnen. Zet dit citaat tussen aanhalingstekens.

4. Een samenvattend slot waarin je jouw eigen visie opneemt.

De teksten die je kunt gebruiken, zijn:

Vasterman, Juliette (2016, 28 november). De juf durft zich niet meer ziek te melden. Geraadpleegd op <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/28/de-leraar-staat-er-alleen-voor-zonder-invallers-5564124-a1534036>.

Vasterman, Juliette (2016, 29 november). Asscher en AOb: invallerstekort 'komt niet door flexwet'. Geraadpleegd op <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/29/invallerstekort-komt-niet-door-wwz-5578335-a1534162>.

Vergeet niet de richtlijnen uit de algemene instructie in acht te nemen!

Tekst 1

De juf durft zich niet meer ziek te melden

Het docententeam van Avonturijn in Hilversum kan zich niet permitteren ziek te zijn. Invallers zijn moeilijk te krijgen door de wet op de flexwerkers. Soms staat een leraar voor een groep van 40 leerlingen.

Er staat een juf voor de klas die deze week bij de kaakchirurg is geweest. Haar wang is dik en ze heeft al twee nachten niet geslapen van de pijn. Maar ze is wel naar school gekomen, vertelt Ellen van Dorssen, directeur van basisschool Avonturijn in Hilversum. Waarom? Omdat de juf er wil zijn voor haar leerlingen. Want als zij zich ziek meldt, is er geen vervanger en moeten de kinderen naar huis. Dat gebeurde ook de afgelopen weken op Avonturijn. Van Dorssen vertelt dat ze "met pijn in het hart" twee keer een klas naar huis heeft gestuurd.

Daar hebben meer scholen last van. Neem de Willibrordusschool in Diessen bij Tilburg, waar directeur Nico Kools voor de herfstvakantie ook een klas naar huis stuurde, omdat hij geen invalkracht kon krijgen. "Om half negen 's ochtends moest ik de kinderen en ouders vertellen dat er geen les zou zijn. Vreselijk."

Het gebrek aan invallers heeft alles te maken met de Wet werk en zekerheid (Wwz) van de minister. De wet moet ervoor zorgen dat flexwerkers sneller doorstromen naar een vaste baan. Maar scholen zeggen dat ze niet genoeg geld en werk hebben om meer mensen vast aan te stellen. Daardoor kunnen onderwijsinstellingen een invalkracht nog maar een paar keer vragen, totdat er een vast contract moet komen.

Maximaal zes contracten in drie jaar

Voorheen konden invallers in het onderwijs drie jaar lang onbeperkt aan de slag. Sinds kort mogen invalkrachten nog maar zes losse contracten in drie jaar tijd ontvangen. Daar vallen vaak meerdere scholen onder, maar die kan de invaller niet allemaal afgaan. De zes keren gaan er snel doorheen: een dag werk, of zelfs maar een paar uur werk, staat al voor één contract.

Dat leidt ertoe dat scholen die plotseling een zieke juf of meester hebben, niet gemakkelijk meer aan een invaller kunnen komen, want de contracten zijn snel op. Dat is een groot probleem, zo blijkt ook uit onderzoek van de PO-Raad die een peiling hield onder zijn leden. Circa 513 schoolbesturen, waar 4.500 scholen en een kleine 1 miljoen leerlingen onder vallen, deden mee – in totaal telt Nederland circa 7.400 basisscholen. Circa 90 procent van de ondervraagden geeft aan dat het lastig is om vervanging te regelen. Het merendeel wijt dit aan de Wwz. Maar ook het lerarentekort speelt een rol.

Veel schoolbesturen hebben een pool met invallers met een vast contract. Zij gaan de scholen rond bij ziekmeldingen. Toch kunnen zij niet alle gaten vullen, zegt Wim Kuiper, voorzitter van Verus (Vereniging voor katholiek en christelijk onderwijs). Volgens hem is er veel vervanging nodig in de sector. Als een werknemer bij een bedrijf ziek is, blijft het werk vaak liggen. Maar in het onderwijs moet er iemand voor de klas staan. Het is een vak: je kunt niet zomaar iemand les laten geven. De werkdruk in het onderwijs is hoog, er heerst op scholen nog wel eens wat en er zijn

dus geregeld mensen ziek. Kuiper: "Deze wet schaadt de kwaliteit van het onderwijs."

Bron: Vasterman, Juliette (2016, 28 november). De juf durft zich niet meer ziek te melden. Geraadpleegd op <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/28/de-leraar-staat-er-alleen-voor-zonder-invallers-5564124-a1534036>.

Tekst 2

Invallerstekort komt niet door flexwet

Het ministerie van Sociale Zaken en de Algemene Onderwijsbond (AOB) vinden het onterecht dat schoolbesturen het tekort aan invalkrachten wijten aan de Wwz – de Wet werk en zekerheid. Scholen zeggen dat ze door deze flexwet geen invallers meer kunnen vinden. Invalkrachten mogen namelijk nog maar zes losse contracten krijgen in drie jaar tijd. Daarna moet een vaste aanstelling volgen, maar scholen zeggen dat ze geen geld hebben om mensen aan te nemen.

Het gevolg is dat scholen, als een juf of meester ziek is, klassen moeten verdelen. Of zelfs kinderen naar huis moeten sturen.

Maar volgens de minister ligt het probleem niet bij de Wwz. Hij zegt dat de schoolbesturen en de vakbonden gezamenlijk afspraken hebben gemaakt in de cao over de wet. Daarbij is er een verruiming van de wet gekomen. Zo zouden invalkrachten eerst maar drie losse contracten krijgen en is dat opgerekt naar zes. Ook zijn er speciale constructies bedacht, zoals de zogenoemde 'min-max- en bindingscontracten', die het makkelijker moeten maken om invallers in dienst te nemen.

Deze contracten bieden écht genoeg mogelijkheden, zegt de AOB. Scholen kunnen met het bindingscontract al een invaller voor een uur per week aannemen. "Je gaat mij niet vertellen dat scholen dat niet kunnen betalen", zegt voorzitter Liesbeth Verheggen. Ze vindt het gek dat de PO-Raad actie voert tegen de Wwz, "terwijl de PO-Raad zelf zijn handtekening heeft gezet onder de afspraken".

Volgens de bond is het belangrijk dat er meer leerkrachten een vast contract krijgen. Er is een tekort aan leraren en dat tekort groeit, zegt Verheggen. De Wwz moet er ook voor zorgen dat jonge leraren aan de bak komen, want anders verlaten nog meer leerkrachten het onderwijs.

Volgens de PO-Raad biedt de cao echter helemaal niet genoeg mogelijkheden. Dat toonde de raad aan met een peiling waarin het grootste deel van zijn leden aangeeft geen vervanging te kunnen vinden bij een zieke juf of meester. Met als grootste oorzaak de Wwz.

Een Kamerlid zegt dat de cao wel mogelijkheden biedt, maar blijkbaar niet genoeg. Anders zouden scholen geen kinderen naar huis hoeven te sturen. Want dat doen ze natuurlijk niet met plezier.

Bron: Vasterman, Juliette (2016, 29 november). Asscher en AOB: invallerstekort 'komt niet door flexwet'. Geraadpleegd op <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/29/invallerstekort-komt-niet-door-wwz-5578335-a1534162>.

De bovenstaande teksten zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor dit examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Voor de oorspronkelijke tekst(en) kunt u terecht in de vermelde bronnen. De Dienst Uitvoering Onderwijs is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.